

Minnesanteckningar Socialchefs nätverket den 20 oktober 2023

Hej och välkomna!

Annika Pettersson, ordförande

Annika hälsar välkommen. Nya representanter i nätverket på dagens möte är Katarina Odenberg, Nordväst Stockholm och Andreas Witt, Västerbotten. Välkomna! Det sker mycket i samhället och i omvärlden, vi behöver vara snabbfotade men sansande för att ta kloka beslut.

Påminnelse – på Projectplace i mappen för mötet den 15 september finns PPT:n om Socialchefs nätverkets nya riktning och sammansättning 2024. Varje län utser själva representanter och meddelar namn på länets representanter senast den 15 november 2023 till: anna.thomsson@skr.se

Grupperingen med socialchefer, hälso- och sjukvårdsdirektörer, skolchefer och psykiatricher efterfrågar fler representanter från socialchefs nätverket. Man representerar sitt nätverk för att föra in frågor samt skapa förståelse och perspektiv för barn och ungas hälsa. Karin Hallberg, Vänersborg och Johanna Viberg, Örebro anmäler sitt intresse.

Digital Workshop ihop med HR gällande rekryteringsutmaningen samt uppföljning kring 11 timmars dygns vila, *Helena Henningson, SKR*

Fortsatt dialog och process kring kompetenskrisen. Tillsammans behöver vi kroka arm med alla berörda och mobilisera handlingskraft för att hantera kompetenskrisen.

Vår process nu och framåt

- Politiken behöver förstå fakta kring den demografiska ekvationen och kompetensförsörjningsekvationen.
- Politiken behöver våga omdefiniera välfärdsuppdraget.
- Öka inte ambitionerna så att krisen förstärks.
- Förutsättningar för att genomföra omställningen behövs.

Vill du vara med i arbetsgruppen för det fortsatta arbetet kring kompetenskrisen mejla: helena.henningson@skr.se

Ett bildspel för metod och dialogstöd är under framtagande för att mobilisera kraften tillsammans, bildspelet delas när det är färdigställt.

Workshop i digitala grupprum - medskick från nätverket efter återsamlingen:

- Stora kommuner har kraften att göra själv medan små kommuner behöver kraften tillsammans
- Bra med stöd från RRS:erna
- Önskar mer personalekonomirapporter för lika stöd till olika regioner och kommuner
- Vi kan inte jämföra oss med varandra
- Döp om kompetenskris till välfärdskris
- Metodstödet är bra att använda och att anpassa samt att det behöver hållas aktuellt

- Första fokus på digitalisering/välfärdsteknik
- Det *pratas* mycket om kris - vi måste börja *jobba* med personalförsörjningskrisen
- Önskar SKR:s stöd med IVO så att de stärker och hjälper, samt att få politiken att förstå krisen. Att SKR är ett språkrör.
- Se över lagar, orsak och verkan
- Se till att få taltid i fullmäktige under tex. jan-mars i alla delar av landet så att alla har sett samma PPT under samma kvartal.
- Avtalssamverkan en viktig del i samverkan
- Inte ha högre ambitioner än vad vi klarar av. Arbetsförmedlingen behöver involveras.
- Vikten av att arbeta tillsammans med ett tydligt och kraftfullt budskap – det kommer att krävas mycket av alla nivåer för att klara välfärden.
- Omställningen till nya SoL behöver göras med välfärdskrisen i beaktande
- Konkreta idéer via socialchefs nätverket - att vi kan samla exempel för att gå framåt tillsammans
- Behövs större LSS-boende för att kunna bemanna
- Är vi redo att mobilisera oss - det finns stora utmaningar. Tar för långt tid att ställa om, dela goda exempel, vi har olika svårigheter i hela Sverige.
- Göra lika. Vad är skäliga levnadsnivåer? Ensa den kommunala servicen
- Socialtjänsten kan inte lösa det här ensamma

Skicka underlag från gruppdiskussionerna till helena.henningson@skr.se

Dygnsvilan, inspel från nätverket: I det stora hela går det bra för verksamheterna och lagen följs. Det finns både nöjda och missnöjda, det har inte varit smärtfritt internt.

PPT

Besök av utredningen ”Öppna insatser utan samtycke till vårdnadshavare och fler tidiga insatser till barn och unga” [Läs mer om utredningen](#)

Kajsa Laxhammar, Sara-Emelie Savert och Martina Lindkvist från utredningssektariatet

Utredningen tillsattes i april 2022 för att utreda hur en ordning med öppna insatser utan samtycke till vårdnadshavare skulle kunna se ut. Uppdraget ska redovisas senast den 30 augusti 2024.

Delar som ska utredas

- Hur – insats utan vårdnadshavarens samtycke
- Krav på vårdnadshavaren tex. delta på möten, uppmuntra till fritidsaktivitet och föreslå konsekvenser för vårdnadshavare som inte uppfyller kraven och om det ska utgå ekonomisk kostnadsersättning för deltagande
- Föreslå en ordning – krav mot barn och unga, hur ska det kontrolleras tex. elektronisk övervakning
- Behovet att kalla vårdnadshavare till möte inom 24 timmar när ett barn misstänks för brott

Utredningen har haft kontakt med kommuner samt att referens- och arbetsgrupp finns.

Frågeställningar kopplat till utredningen och inspel från nätverket:

Vilka för- och nackdelar inklusive risker ser ni med en ordning som innebär att socialnämnderna ges möjlighet att besluta att vårdnadshavare ska delta i behandling i öppna former trots att vårdnadshavare inte samtycker?

- Svårt om det inte finns samtycke – man behöver vara motiverad för att få förändring. Hittar inte stöd i forskningen att man ska tvinga sig på människor.

- Risk att LVU stoppas, fördröjer ett beslut för att annat ska testas först. LVU mellantvång finns idag, men generellt är det svårt med insats mot sin vilja.
- Åtgärderna går i motsatt riktigt mot nya SoL, med delaktighet, respekt och att skapa tillit. Risker med att tvinga medborgarna
- Med nya SoL ska detta inte behövas över tid. Men fram till dess, när vi inte har kommit in tidigt. Max 4 månader för utredning för att göra det möjligt att erbjuda insatser, söka kontakt och motivera arbete. Nya SoL behöver gå från myndighetsutövning till öppna insatser.
- Många risker med resursslöseri, fel fokus om man inte hanterar grundproblematiken.
- Barnperspektivet - att skapa motivationen från vuxna
- Kronobergs modellen rekommenderas
- Ett annat perspektiv på frågan är att arbeta konstruktivt runt familjen för att säkerställa stöd i stället för att tvinga föräldrar att göra något de inte vill.
- Skyldiga att besluta om eller en befogenhet? Måste vara en befogenhet
- Vad ska man kunna tvinga vårdnadshavare till? Tex. en Kontaktperson? Tveksamhet till att göra den typen av insatser, det behöver det vara hög kompetens på kontaktpersonen, svårt att rekrytera och uppdraget blir väldigt svårt. Att tvinga till behandling – locka till kontakt med familjebehandlare för att få stöd i sitt föräldraskap. Måste vara professionella kontaktpersoner. Vart ska vi hitta den arbetskraften att få kontaktpersoner till de som inte ens vill ha det? Motivera till insatser. Ska socialtjänsten jaga människor för insatser.
- Erfarenhet är att föräldrar vill barnens bästa. Bli tydliga konsekvenser med att inte ta emot dom insatser som behövs. Inte framgångsrikt att tvinga människor till insatser. Viktigt att arbeta med kompetensen för socialarbetare, svår med hög personalomsättning

Förslag på konsekvenser som inte nämns i direktiven som kan vara verksamma?

- Inte ekonomiska konsekvenser som riskerar för syskon. Uppmuntrande med föräldrapenning vid insatser. Betala extra stöd i försörjningsstödet om man genomgår behandling. Uppmuntrande att delta men inte sanktioner som kan slå fel. Morot och inte piska. Stöd till resor och att man inte får lönebortfall om man medverkar
- Efterlyser nationella riktlinjer och omfattande metodstöd för att arbeta på detta sätt.
- Stor utmaning med hur vi kommunicera detta – håll er undan socialtjänsten annars blir det sanktioner
- Liknar frivårdens insatser - vi arbetar mot en hel familj med syskon, frivården arbetar med en individ

Krav riktade mot barn och unga – tex. elektronisk övervakning finns det behov för det, tider att vara hemma kan man övervaka det?

- Skeptisk till syftet. Vad är socialtjänstens uppdrag och vad är kriminalvårdens uppdrag? Ska socialtjänsten göra denna typen av insatser som övervakning.
- Om man ska kontrollera att ungdomen är hemma exakt kl. 22.00 ska det övervakas i realtid och vem ska göra det arbetet. Ska resurser läggas på jourverksamhet och hur ska man agera om ungdomen inte är hemma.
- Ska vi lagstifta om vilken tid ungdomen ska vara hemma? Vad blir kravet, vem bestämmer tiden?
- Tydliggörande i ett beslut - skriver in i vårdplanen för att vara till hjälp för den unga att motverka ett omhändertagande tex. Socialtjänsten tar beslut och Kriminalvården verkställer.

Dessa anmäler sig som kontaktpersoner till utredningen:

Weronica Wolgast Carstorp, Stockholms stad

Yvonne Thillander, Linköping kommun från den 20 november (innan dess Norrköping)

Britt-Marie Pettersson, Malmö stad

Johanna Viberg, Örebro kommun

Om fler är intresserade av att vara kontaktperson – hör av dig till Anna Thomsson, SKR

Skicka medskick till: anna.thomsson@skr.se som vidarebefordrar till utredningen.

Besök av utredningen Översyn av Socionomutbildningen för att motverka ungdomskriminalitet” [Läs mer om utredningen här](#)

Michael Tärnfalk, särskild utredare och Lii Drobus utredningssekreterare

Översyn av socionomexamen för att motverka ungdomskriminalitet. Examensmålen för socionomexamen ska ses över i syfte att säkerställa att studenterna får den kunskap och förmåga som krävs för att dels förebygga att barn och unga börjar begå brott, dels bryta en brottslig utveckling och förebygga återfall i brott. Det ska även utredas vilka möjligheter som finns att specialisera sig i socialt arbete eller motsvarande inom området ungdomsbrottslighet.

Uppdraget är inriktad på hur man kan få in förebyggande av kriminalitet och återfall bland ungdomar. Är det en bra avgränsning eller ska man vidga till normbrytande beteende. Viktigt att få in ett livsloppsperspektiv i utbildningen. Olika lagar som överlappar varandra och juridiskt snårigt. Socionomstudenter som får mer kunskap kan bättre se sin egen roll och följa lagstiftningen på ett annat sätt. Akademin, socialhögskolor samt studenter har haft synpunkter på utbildningen och till utredningen.

Inspel från nätverket:

- Ta ställning till om det är det smala att förebygga unga lagöverträdare eller är det breda normbrytande beteendet som är det viktiga
- Generella kunskapen är ganska bred inom utbildningen, en fördjupning ger både för och nackdelar som samhällsutvecklingen ser ut idag. Fördjupning i examensarbetet
- Utbildning är en sak, men vad behöver vi för att framtida medarbetare ska klara uppdraget på arbetsplatsen
- Är utbildningen för kort för att få möjlighet att specialisera sig och klara det komplexa uppdraget som tex, myndighetsutövning
- Generalistutbildning, titta på hälso- och sjukvården för tex. vidareutbildning

Reflektion efter morgonens programpunkter

- Vi befinner oss i en tid med massa olika utredningar
- Få ihop alla dessa utredningar med nya SoL
- Att vi ska arbeta med brottsförebyggande
- Komplexitet

Diskussion inom nätverket som landar i att vi ska fortsätta bjuda in utredningar och det är bra att vi får frågorna innan. Nätverket kan behöva prata ihop sig innan besöken.

Alla kan svara på remisser och det går bra att kopiera varandras remissvar om man ställer sig bakom och tycker lika för att få en påverkan. Förslag att remissvar delas i Projectplace.

Möte tillsammans med skolcheferna

Annika Pettersson, Lund hälsar välkommen. Vi kommer fortsätta dialogen och diskussionerna om hur vi samarbetar samt besök av Skolsäkerhetsutredningen.

Besök av Skolsäkerhetsutredningen

Ulf S Andersson (huvudsekreterare), Emilia Anders, Jakob Gustafsson och Anne Gulati

Utredningen har arbetat sedan ett års tid. Regeringen beslutade 22 juni 2022 om kommittédirektiven Säkerheten i skolan ska förbättras (dir. 2022:86). I juni 2023 lämnade utredningen ett första delbetänkande "Samhället mot skolattacker, SOU 2023:28", som är ute på remiss.

Nu arbetar utredningen vidare med uppdraget bland annat utifrån tilläggsdirektiv som kom i augusti: "Regeringen vill göra det enklare för skola, socialtjänst och polis att dela information för att förhindra att unga dras in i kriminalitet" (En översyn av sekretessreglerna för att möjliggöra informationsutbyte mellan skola, socialtjänst och polis är en del av Tidöavtalet.) Utredningstiden har förlängts till den 29 februari 2024. [Läs mer om utredningen här](#)

Genom polisen och socialtjänsten hjälper man inte barn utan även skolan behöver vara med. Diskussionsfråga i break out rooms med mixade grupper "Hur ser ni på skolans och socialtjänstens roll och ansvar i det brottsförebyggande arbetet – utmaningar och möjligheter när det gäller egna insatser och i samverkan"

Några synpunkter från gruppdiskussionen:

- Skolans arbete med trygghet och studiero samt kränkande behandling utgör grunden i det förebyggande arbetet.
- Viktigt att det finns respons/intresse att möta upp om skolan lärmar.
- Exempel på att man i Sigtuna har en tjänst som går emellan skola och socialtjänst.
- Risk med dagens ekonomiska läge att "vanliga" insatser såsom föräldraskapsutbildningar prioriteras bort.
- Ser inte vad en statlig styrning kan förbättra, behövs inte fler myndigheter som ska agera i detta.
- Skolan ifrågasätter varför det inte händer något när man orosanmäler till socialtjänsten. Många insatser är frivilliga, enbart en liten del är beslutade insatser. Det behövs bättre kunskap om varandra uppdrag.
- När det gäller tidiga insatser är lagstiftningen för uddlös. Kanske kommer nya redskap med nya SoL.
- I Emmaboda arbetar man med att komma in före en orosanmälan, bl.a. ett informationsmöte med vårdnadshavare när man ser tidiga varningssignaler.
- Numera inrättas lokala brottsförebyggande råd där skolan ingår – vilket är bra.
- Viktigt att beakta att det ser olika ut i lilla landsortskommunen och i storstäderna. Därför - bygga på det lokala.
- Det absolut viktigaste främjande är goda skolresultat – och nyckeln till det är språket. Viktigt att ha särskild beredskap för elever som riskerar utanförskap när vi skärper urvalskraven till fortsatt utbildning.

Skicka synpunkter via Anna Thomsson, anna.thomsson@skr.se och Hanna Åkesson, hanna.akesson@skr.se

Hoppas och tror att nya SoL kommer ge större möjligheter till ett sömlöst arbete.
Vi behöver arbeta gemensamt med ett gemensamt språk och gemensamma förflyttningar.

Magnus Bengtsson, skolchef Västerviks kommun
Dagens tema är att lära oss av varandra. Det är stort tryck på repressiva åtgärder och vi behöver arbeta främjande och förebyggande.

Allaktivitetshus

Britt-Marie Pettersson, Malmö stad

Malmö har ca. 360 000 invånare med ett flertal under 35 år. Övergripande mål för staden är en mer jämlik stad, fri från segregation, med förstärkt delaktighet och förebyggande arbetet.

Kulturförvaltningen har startat och bedriver fyra stycken allaktivitetshus i Malmö där det finns något för både barn och vuxna, gratis och sju dagar i veckan. På aktivitetshusen har man möjlighet till en mer aktiv fritid, aktivitetshusen finns i skolans lokaler på eftermiddagar, kvällen och helger och på vardagsmorgnarna serveras gratis frukost till eleverna. Alla invånare från 0-100 år är välkomna och det finns aktiviteter varje dag. Man skapar program efter vad som efterfrågas och man anmäler sig till aktiviteterna. Det behövs ingen utrusning, speciella kläder eller skor för att vara med. Visionen är att våga testa och prova sig fram. Man får även kunskaper om sina rättigheter och det skapas långvariga relationer

Det finns även "Veckans kompis" – vi ringer hem till vårdnadshavaren för att ge positiv feedback vilket är mycket uppskattat och ger en kontakt. Tror på alla barn som vi möter!

PPT

[Läs mer om allaktivitetshus](#) (skr.se)

Reflektioner efter gruppdiskussion med ambitionen att ta oss vidare i samarbetet mellan nätverket:

- Blir bra när flera professioner får ett gemensamt uppdrag
- Huvudsakligt fokus bör vara att alla går i skolan
- Styrka och mod att rikta insatser - behöver inte vara lika mellan skolor i en kommun
- Det är en styrka att vi löser det lokalt
- Kan vara problematisk när vi gör saker utifrån statliga satsningar i olika rör. Bra med bredare satsningar för att möjliggöra samarbete över gränserna.
- Märks att när vi får till lokala lösningar så involverar det inte bara skola, socialtjänst och polis utan också kultur och fritid.

Aktuellt från SKR

Åsa Furén-Thulin, SKR

Framtidens socialtjänst, vart är vi på väg? SKR har skapat ett nätverk för de kommuner som är mest utsatta för skjutningarna som ses en gång per vecka. Det har även skapats ett kommundirektörs nätverk samt att det är många träffar med ministrar.

SKR har sammanställt forskning och befintlig kunskap om ojämställdhet inom socialtjänsten.

[Läs kunskapsöversikt - Ojämställdhet i socialtjänsten här](#)

Insatser utan behovsprövning – är satt under lupp – Välfärdsbrottslighet

Nytt sätt att tillhandahålla insatser

- Komplement till nuvarande ordning med biståndsbeslut.
- *Befogenhet* för socialnämnden att besluta att en eller flera insatser kan tillhandahållas utan föregående individuell behovsprövning.
- Skyldighet att informera om rätten att ansöka om bistånd.
- Omfattas av socialtjänstlagens krav på dokumentation
 - Socialnämnden får, om det finns särskilda skäl, bestämma att enskilda personliga förhållanden inte ska dokumenteras vid en insats.
- Insatser ska kunna tillhandahållas till den som fyllt 15 år oberoende av vårdnadshavarens samtycke.

Nationell statistik

- [Kompletterande uppdrag till Socialstyrelsen](#) att analysera kommunernas förutsättningar och behov inför införandet av en socialtjänstdataregisterlag:
 - analysera kommunernas förutsättningar att lämna uppgifter,
 - beräkna kommunernas eventuella kostnader med utgångspunkt i de uppgifter som utredningen bedömer ska lämnas,
 - samt analysera hur kommunernas system kan hantera en sådan uppgiftsinsamling.
 - Redovisas 19 april 2024.

Nationell Uppföljning av Socialtjänstens Omställning (NUSO 2024) - anmäl er till det.

Kontakt:

birgitta.persdotter@kau.se

niklas.eriksson@skr.se

Barn och unga - orosanmälningarna fortsätter att öka. 2021: 422 000 anmälningar, 216 000 barn – 27 procent ökning sedan 2018. Berör vart tionde barn.

Psykisk ohälsa ökar brett hos barn och unga -14 procent ökning av patienter, 16 procent besök 2017-2021 inom BUP. Hög andel barn hos BUP jämfört med andra länder.

BOB - *Barn och unga i organiserad brottslighet* en samverkansstruktur mellan Polismyndigheten, kommuner, myndigheter och andra aktörer på nationell, regional och lokal nivå.

LUS - lagen om undantag från sekretessreglerna för möjlighet att samarbeta mer effektivt, möte den 24 oktober för att diskutera detta.

Huvudmannaskapsutredningen har analyserat och föreslagit hur insatsen personlig assistans ska organiseras i ett statligt huvudmannaskap.

Samsjuklighetsutredningen ikraftträdande tidigast 1 januari 2026, stegvis genomförande under fem år med stimulansmedel under fem år.

- Regionernas hälso- och sjukvård ska ansvara för all behandling av skadligt bruk och beroende.

- Perspektivförskjutning för socialtjänstens arbete med skadligt bruk och beroende.
- En skyldighet för regioner och kommuner att bedriva en gemensam vård- och stödverksamhet.
- Tvångsvården ska vara en del av en sammanhållen vårdkedja.

En enkät som är på väg är att utvärdera IVO

- Ihop med Vårdföretagarna
- Informera på hemmaplan
- Så fort vi informerat IVO så går detta ut (Datum för utskick läggs i Project Place)

PPT

Information i chatten från Mari Forslund, SKR

SKR förbereder nu förnyad rekommendationen om stöd för kunskapsbaserad socialtjänst från 2025. Ett informationsbrev har gått ut till alla kommuner (förvaltningschefer). SKR håller öppna informations- och dialogmöten i oktober och november för beslutsfattare i socialtjänsten den 23 oktober, 27 oktober och 1 november. Länkar till mötena hittar ni i Åsas bildspel. Ni kan även kontakta camilla.wiberg@skr.se för mer info eller länkar till mötena.

Mötet avslutas